

ГОСУДАРСТВЕННОЕ БЮДЖЕТНОЕ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ
«СРЕДНЯЯ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ ГИМНАЗИЯ № 1 Г. КАРАБУЛАК»

«Рассмотрено»

Руководитель МО

Протокол № 1

от «28» 08 2021 г.

«Согласовано»

Зам. директора по НМР

по НМР

Чаранов К.М.

«30» августа 2021 г.

«Утверждаю»

Директор ГБОУ «Гимназия № 1 г. Карабулак»

Л.Х. Бокова

«30» августа 2021 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета

«Ингушский язык»

2021 – 2022 учебный год

Учитель

Даурбекова Хава Гирихановна

Классы

1 «А, Б, В, Г»

Всего часов в год

66

Всего часов в неделю 2

г. Карабулак, 2021

ГОСУДАРСТВЕННОЕ БЮДЖЕТНОЕ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ
«СРЕДНЯЯ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ ГИМНАЗИЯ № 1 Г. КАРАБУЛАК»

«Рассмотрено»
Руководитель МО

Протокол № _____
от «___» _____ 20__ г.

«Согласовано»
Зам. директора по НМР
по НМР
Чапанов К.М.
Чапанов К.М.
«30» августа 2021 г.

«Утверждаю»
Директор ГБОУ «Гимназия № 1 г. Карабулак»
И.Х. Бокова
И.Х. Бокова
«30» августа 2021 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
учебного предмета
«Ингушская литература»
2021 – 2022 учебный год

Учитель	Даурбекова Хава Гирихановна
Классы	1 «А, Б, В, Г»
Всего часов в год	33
Всего часов в неделю	1

г. Карабулак, 2021

Бага программа отгачыт Г1алг1ай Республика Министрствос могадарча «Абат» ахча дешара книжкача чулооламах. Отгадараш: Тиминалькыан Заули Зарахмет, Шагинакыан Арсамака Султан-тогдарь 6 арахийца, Магас, издательство «Сердаг» 2010, 144 оаг1о.

Д1акхешора кархат.

Юкхыанш дэрча ишколе д1адогалу бера дешар, шерлу цун гонахьарча вахарца йола юкь-моттигаш, хувнагу юкьара дарж а, ше пийна возныйта эшаш хилар а соводал. Г1аккха дерригача а дешара бух хьахул юкхьаншарча ишколе. Г1алг1ай метто, кыча предметаша санна, метта йилма дакье ший маланца а йоккха моттиг д1алоац. Цун дешарца а кхетамца а доккха малан да.

Метта, й-оазон а кыамальа хоамаш карадерзарца дешархой торо хул кхьйола дешара предметаш йомае, цунца пхьана гонахьарча вахарах долчох шовашта ховр шерде.

Ишкола жьалгха датта деккараш кхоачашдара йагальмате доккха малан да наьна метта, х1ана аьгча, ишколо болх цу метте д1аболабарца караерзан-о бера дахарца гульгь а наьна метта белгалйогалаш йола хьаькыала хозал, дуненах лавца бола берий кхетам алсам а боаккх, уж г1улакк долаш, эзде болаш кхебу, парна дешар йомадарал соьг1а дерриг а а деккараш кхоачашду.

Алапаш йомаделехьа йолгча юкьа г1алг1ай мотт хьехара кертера деккар да кыамальа, г1улакка пхьадола тайташ йомадар (кыамальага ладуг1ар, цунах кхетар; йистхила йомадар; дешар, эзде хар).

Цунца пхьана кхьйолгча дешара предметий санна, г1алг1ай метто коххьаншарча дакье кхоачашде деза пхьадола маьха юкьара г1улаккаш да:

- дешархой йаламах а йилмах а юкхьаншара кхетам кхебар;
- долгчеськи уйла е кхедар;
- кыаьегам а, цунца пхьана дешара а бола до лам кхебар;
- даккарача классашка дешара эшгача оамалашка хьехжа, деша бераш кийчидар;
- гонахьара вахарца йола юкь-моттиг а, наьха йола нийса долг-уйла а кхетадеш хилар.

Г1алг1ай мотт йомабеш дешархой дешай боарам совбаккхар а да ч1оаг1а маьхе. Дешай боарам совбаларца керда дешаш берий лексике хуле, цар торо дургья дешархошта х1ара денна йоазув-дешар йомадара дакье т1ехлика хила. Юкхьаншарча классий дешархой лексика боарам 3000 гаргта дош хила деза, царех 600 дош карадерзалу цар 1-ча классе, 700-шолг1ача классе, 800-3-чу классе, 850-4-чу классе. Хьехархочо ший до лама цар боарам совбакккхаш х1ара классе юкье долагаде тарлу кхы а 50-70 дош.

Уж дешаш карадерздаь д1ахьо цар лексийески пхьа малан хилар а дайзе, омонимаш, синонимаш, антонимаш довзийтарда, депихьалхений, суффиксий г1онца керда дешаш кколларца.

Дешархошта бозийт деша фонетически, морфологически оттам, цар йомаду кыамальа доакьош а, цар грамматически категореш а, предлохене чу цу кыамальа доакьош кхоачашду синтаксически г1улакк а. Лексийески а, грамматически а дакье дешаш карадерздаь дий шер д1ахьо.

Грамматически а, орфографически а материал программа юкье йолаья я х1ара т1айоаг1ача класе шерьяра, к1оаргьяра, чоалтха яккхара хьисапе.

Мотт1омабара а кьамал кхедара а т1улак кхоачашдеш я самукьадоаккхаш, еша дог доаг1а тексташ а упражненеш а.

Барта, дувцара кьамал кхедар хила деза дешархой язде1омадуча хана а, грамматикех бола хоамаш царна бовзийташ а, язье тексташ оттаеш а, упражненеш кхоачашьеш а. Х1ара урока берий йистхилар алсам хила деза: каттараш деш, царна жол душ, шоех лалда дуваш, в1аши кьамал деш, хьехархочунца юкь-моттиг делеш, дийшачун чулоацам хьабуыцаш.

Дешай малана, дешаш нийса д1аалара, нийса яздара болх беш хилар маьхала да. Белгалыча темах, суртах, дувцарах лалда дувцара, каттара, айдара, т1адожара предложенеш, тексташ, диалогаш оттае1омаде деза бераш.

Дешара предмет1омаьра жам1аш

Юхьанцара ишкол чакхьяккхача дешархочунна т1алг1ай метта программа караерзаль ховш хила дезар:

-т1алг1ай мотт а, пачхьялкхен мотт а, гонахьара вахар довзара а т1ирс хиларах кхеташ хилар;

-ишколе а вахаре а т1алг1ай мотт харах пайда эца хьинар хилар;

-т1алг1ай мотт а, кьаман культура а, эди хилар а цхьатарра ларх1а дезарах кхеташ хилар;

-тайп-тайпача хьалашка ший нийсархошца а боккхийчарца а юкь-моттигаш лелаш хар карадерздадар.

Юхьанцарча ишколе т1алг1ай мотт1омабара метапредметни жам1аш:

-хозаш дола кьамал цхьатарра т1алацар (боккхийчар а, ший нийсархоша оалар а, берий радиопередачашка, аудиозаписешка, кхьча хоамий технологий кепашка хазар);

-дешаш, дешдоакшош, оазаш, предложенеш д1аала а, оттае а карадийрза хилар;

-белгалыча темах диалог оттаде, диза а, лоацца а каттарашта жоташ дала а, диалог д1айолае а, чакхьяккха а дог дар карадерздадар хилар;

- кийчо вь а, йоапаш а, кхеташ, сиха кьоастадеш дешар, текст лоацца а, хоржаш а юха хьаовца1омадаь хилар;

-хьехархочун новкьосталца а ше а орфографически а, пунктуационни а бокьонаш лорьеш балхаш кхоачашде хар ховш хилар;

-ше язбаь болх такха а, т1алг1ай меттах шийна ховчоь вокха предметашца дустарца анализ е хар а карадерздадар хилар;

-ишколе а, ишкола арахьа нийсархошца а, боккхийчарга а йистхила хар карадерздадар хилар.

Юхьанцарча ишколе т1алг1ай мотт1омабара предметни жам1аш:

-ладувг1а ховш хилар: дувцачун чулоацама а кхеташ, кьамал хазара хьисапе т1алацар;

-т1алг1ай метта фонетически система йовзаш хила эзар: мукьа а, мукьаза а алапаш а, оазаш а кьесташ, дешаш доакьолшта декьа а, оазаш ала а ховш хилар;

-ший метта йоаца (т1аййича дешашка мара ца лела) оазаш а, оазий цхьанкхетараш а довза а, нийса хьаала а ховш хилар;

- дешаш, цар грамматически формаш а йовзаш, уж мишта хьахиннад а, царех предложенеш в1ашаг1йохка а, кьамалгах т1айда эца а ховш хилар;

-нийса яздара бокьонаш йовзаш хилар: доккха алац, дешдоакьолшца дош сехьадаккхар, сепара хьаракаш;

-текст доакьоьх екьа а, царна ц1ераш такха а, план оттае а. х1аман. сурта квл-кеп довзийта а ховш хилар.

Юхьанцарча ишкол чакхьяккхача дешархочунна т1алг1ай метта программа караерзаль ховш хила дезар:

-ишколе а вахаре а т1алг1ай мотт харах пайда эца хьинар хилар;

-т1алг1ай мотт а, кьаман культура а, эди хилар а цхьатарра ларх1а дезарах кхеташ хилар;

-тайп-тайпача хьалашка ший нийсархошца а боккхийчарца а юкь-моттигаш лелаш хар карадерздадар.

Юхьанцарча ишколе т1алг1ай мотт1омабара метапредметни жам1аш:

-хозаш дола кьамал цхьатарра т1алацар (боккхийчар а, ший нийсархоша оалар а, берий радиопередачашка, аудиозаписешка, кхьча хоамий технологий кепашка хазар);

-дешаш, дешдоакшош, оазаш, предложенеш д1аала а, оттае а карадийрза хилар;

-белгалыча темах диалог оттаде, диза а, лоацца а каттарашта жоташ дала а, диалог д1айолае а, чакхьяккха а дог дар карадерздадар хилар;

- кийчо вь а, йоапаш а, кхеташ, сиха кьоастадеш дешар, текст лоацца а, хоржаш а юха хьаовца1омадаь хилар;

-хьехархочун новкьосталца а ше а орфографически а, пунктуационни а бокьонаш лорьеш балхаш кхоачашде хар ховш хилар;

-ше язбаь болх такха а, т1алг1ай меттах шийна ховчоь вокха предметашца дустарца анализ е хар а карадерздадар хилар.

- дещархо кыаман т'лажккан эзделан т'лакхийна хилар;
- дезала вахар довзаш хилар;
- ший кыаман культура а, бусулба дин а довзаш хилар;
- Росси пачкыалккен гражданин ше волга ховш хилар;
- дещархо чун оамалаш, дещараш кхийна хилар: урока, урокал арахъа а.

Дещара плана юкье г'лаг'лай метто д'ладоаша моттит.

Программа отгавый юххыаншара юктарадещара пачкыалккен дещара стандартта буха т'ла, базисни дещара плана г'лаг'лай метта душ йолча торонашца нийсьеш. Г'лаг'лай мотт хъехара башхо белгалыккка тематически планшка хъехжа.

Юххыаншарча ишкола балха программа чу г'лаг'лай мотт хъеха белгалдады:

- 1-ча класссе- 66 сахъат, клира 2 сахъат (33 балха клира)
- 2-ча класссе 68 сахъат, клира 2 сахъат (34 балха клира)
- 3-ча класссе 68 сахъат, клира 2 сахъат (34 балха клира)
- 4-ча класссе 68 сахъат, клира 2 сахъат (34 балха клира)

П'хьолдаг'ла 1-ча класссе г'лаг'лай метта тематически планирование
2021-2022 дещара шера

№ ар'г'лага	Метта даякье йола юкыаш.	Сахъатней массал
1	Алапаш л'омаделехъа йола юкь.	4
2	Алапаш л'омаду юкь.	52
3	Алапаш л'омадарчул т'лехъаг'ла йола юкь.	8
		66

1 классса курсса чулоанам.

1 класс (66с)

Алапаш л'омаделехъа йола юкь.

Дувцара кыамалы шырдар. Озак бола кхетам балар, оаз малгал а я алап малгал да кыоастаде хар хъехар, мукъей мукъазей оазаш йолга хъехар, цар белгалонаш йовзийтар. Зовней кыорей оазаш хилар дувцар, уж в'лаши тувла ца яра бокьонаш йовзийтар. Мукъа оазаш л'оациеи й'лазхей хилар хъехар. Дош дещидоактошга дехъа дещархой л'омабар. Предложенех кхетам балар, из хыакхолла дещархой л'омабар. Б'ерий фонетически хазар кхедар, оазаш а дещаш а нийса д'лаала л'омадар. Г'онакхарча л'аламах кхетам балар, берий режимахи унахц'лено дорадрахи дувцар. Х'райбай. Оакыалый с'алдоатпото ч'лаарай.

Хіман ціраш йовзійтар. Иштта бесай ціраш, кіран деной ціраш Іомаяр. Суртах лоаца дувцар оттаде бераш Іомадар. Хьехархочо дийшача дувцара е бийшача фальта чулоацам хьабуаца хар Іомадар.

Алапаш Іомаду юкь.

Озахи алапахи кхетам балар. Алапаш докхкеи зламилгеи хилар довзійтар, уж влaши дистар. Мукьеи мукьазеи, зовнеи кьореи оазий белгалонаш йовзійтар. Дешдэка хьахилара бокьонах лавца дувцар, из шьара Іодеша бераш Іомадар. Кердача дешай малан довзійтар, доалара дешаех кхетам балар, предложени нийса дІазьэяра бокьонаш ювцар. Дешархой шоаш дийшар лоацца хьадувца Іомабар.

Алапаш Іомадар чул тІехьагІа йола юкь.

Дувцара кьамал шьардар, шьарра деша хара йола оамалаш кхьар. ГІалгІай багахбуацама произведенеш ешар, чулоацам тахкар, оаз тоаш деша хар Іомадар. ГІалгІай кьаман йозонхойи поэтийи произведенеш йовзійтар, ешар, кертера уйла кьоестае бераш Іомадар. Иштта цу балхашца эхь, эздег, гІулакх, сий, иман, сабар, камовршад, бакьлер, догтагІал, кьахетам яха оамалаш кхьар. ГІалгІай меттандара, мехкацара, Іаламцара безам совбаккхар. ГІалгІайи эрсийи цІей дездеча деноех лавца кхетам балар. ГІалгІай поэтийи йозонхойи вахарахи кхолламахи дувцар, байташ Іомаяр, кпаш Іомадар, ховли-довзалеш дешар, шоаш дагалацар.

Йоазув.

ДІакхстора кьахьат.

Йоазон урока дешара урока санна кІира ши сахьат хетадаь да. Цкьа хьалхгаІа дешара урока дешархоша Іомавьча темага хьехжа, цун тІехь тІайоагІача урока цу темах йоазув де Іомабу дешархой. Цудухьа дешара урока хьалхара 4 сахьат кьамал шьардара, дувцара 52 сахьат алапаш язде а, парца дешдоакьоши, дешаши, предложенеши кьэе хьождаь да. ТІехьхара 8 сахьат Іомадарь чІоагІдеш, І класе дешархошта ха еза йоазон бокьонаш чІоагІдеш хьождаь да.

Тахан латтача хьаге гІалгІай мотг Іомабара, цу метта йоазув де хара Іалаьмате йоаккха терко е еза кьаьстта ишколо. ХІанзарча зама бераша Іалаьмате дукка буьцаш лелабу эрсий мотг. ЦІагІа а ара а бераша шойи навна метта кьамал кІезита ду. ГІалгІай мотг Буьцачар а кьамал юкье дукка эрсий дешаш леладу, цудухьа навна мотг эрсий меттаца ийна буьц бераша. Ишттача хьаге тІехь тІайоагІача хана гІалгІай мотг бицбалара кхерам ба. Цудухьа ишкола хьалха латта декхар да гІалгІай метта дешари йоазуви дешархошта Іомадар, безам тІабакхийтар, мотг дийнбар. Бера ший навна мотг бовза а беза, беза а беза, уйла а цу метта хила еза. КІира сахьатий боарам дукка беце а дешархоша мотг Іомабертба, хьехархоша из безарьболга тайпара дІаьхе. Цу тІа йоазув де гІалгІай метта хала а дац, хІана аьл ча, гІалгІай абата гІа дукка Іадога алапаш эрсий метта санна да. Дешархошта Іомаде ІотІакхета алапаш да: І, аь, гІ, кх, кь, кІ, пІ, тІ, хь, хІ, цІ, чІ, яь, дифтонг оа. Хьалхара 4 урока бераш Іомаду тетрада балга мугІараш тІа язде: тІадамаш, таклгІаш, лоацеи йІаьхе и гІажилгаш, кІалареи лакхереи хьалхьайза гІажилгаш, ахтоглаш, голгаш. Цул тІехьагІа бераш Іомаду алапаш язде, уж влaши нийса хота, Эрсий метта санна хьехархочо боккха теркам тІабакхийта беза дешаш дІаоалаши яздеши йолгча балхалонаншта. Иштта боккха болх бе беза дешархоша оазаш нийса хьалдара, хІана аьл ча, беро яздеча хана ше харцаха дош дІааларга хьехжа гІагІаш а деш яздергІа. Из болх І класе денз ца хадлаш бе беза йоазув тІаьа чІоагІдеш.

Йоазув Йомбар.

Яздеча хана дешархой нийса баг'а Йомбар, тетрадь нийса Юдига, сурт дулдлаш е яздени Кьоаламахи шакьаргахи нийса пайда эца Йомбар.

Йозон доккхий а з'амита а алапаш довзийтар, уж шойла в'ашаг'а тоха Йомбар. Дешаши шин-кхав дешах лагта предложениши язье, хьехархочун г'онца оазий-дешдоакьшой тохкам бачул т'ехьаг'а, д'аезде Йомбар, к'л'езита ха яьгча, цар шовш уж яздар. Хьокхамга хьежжа белгидакьха дешаши предложениши т'ера хьаязье Йомбар.

Цкьа дагахьа кьоаста а даь, цул т'ехьаг'а шойл до'аме дешаши д'аезде Йомбар. Предложени бакьахьа оттае, наьха а, хьайбай а, горойий а п'ерашка доккха алап дилла Йомбар, предложени чаккхийоалгача т'адам оттабе Йомбар.

Йозон унахп'енон бокьонанш лорар. Кергтера кхетаманши ховраши. Дешархошта дова деза:

- г'алг'ай м'етта массайола оза а алап а, кхета беца цар башхалонех (оаз оыл, т'аккха алап язду);

- мукьен мукьазен оазий кергтера бокьонанш;

- дагахьа Йомар белгидальхача байтий тексташ.

Дешархошта ха деза:

- наьна м'етта д'еча кьамарлага ладу'г'а а цунах кхета а;

- кьамарла кукье предложениши кьоастае, цар ар'га белгидальхакха;

- й'аьхен лоаци мукьа оазш а, уж белгидальхаш дола алапаш а белгидалаха;

- жепайозон а кулга шрифтаца а яздаь дешаш, предложениши т'ера хьаязье;

- предложени йолагуш доккхача алапа теркам т'абакхийтар а цун чаккхенга т'адам оттабар а;

- белгидальхакхача ихьан-шин темах е сюжетни суртех пайда эцар, з'амита текст юха хьаювца;

- «Абата» т'ера тексташ еша, дагахьа стихотворени Йомар, кьамарла бокьонанш лорар еша.

Кьамарл.

Баген а йозон а кьамарла кукьара кхетам. Предложени, дош, дешдакьа, оаз, алап практически довзийтар. Кьамарл предложенишга, предложениш дешашга, дешаши дешдоакьшойга декьа хар.

Оазаш.

Оазаш йовзийтар. Хазарца а аларла а оазаш кьоастар. Мукьен мукьазен, й'аьхен лоаци, эрсий м'еттара хьайица оазаш. Дешашкара ихьайола мукьа а мукьаза а оазаш кьоастар. Мукьен мукьазен, й'аьхен лоаци, эрсий м'еттара хьайица оазаш. Белгидальхакхача оазаша дешаш доаладар, дешдоакьшой - оазий схемай кепаша ола дош белгидаккххар. Г'онна йолгча схемах пайда эцар. Кьамарл предложенишга, предложениш дешашга, дешаши дешдоакьшойга декьа Йомбар. Дешарах а аларах а мукьен мукьазен оазаш в'ашии кьоастарах а кхетам балар. Дешашкара ихьаша оазаш белгидальхаш дараши а (кьоастае а, дешдоакьшой оазий тохкам бе а, цар оамал а, ар'га а белгидальхакха Йомбар, д'аьха а лоаци а дешдакьа кьоасталае хам) Куштайозони кепайозони а л'аг'ашишга ешта.

Йозув хъехара календарни тематически план 1 класе 2021-2022 дешара шера ларх 1а

(к 1ира 2 сахъат)

Урока ар 1а	Урока тема	Урока тема чулонам, лярх 1аме дешараш.	Универсальни дешара ардамаш (личностни ууд)	Сахъатни массал	Дерх 1а ха	Йола ха
Алапаш 1омаделехъа йола юкъ- 4 сахъат.						
1	Алапий мавженаш: лощеи й 1авхеи г 1ажилгаш язъяр.	Яздеш нийса ваг 1ара бокъонаш йовзийтар, алапаш мавженах латтилта дувцар, тетрадь довзийтар, балха муг 1 бовзийтар, лощеи й 1авхеи г 1ажилгаш язъяр.	Унах 1ена сабаре хила кхеда, в 1аши ладувг 1аш хила, диза жоп дапа 1омадар, барг кхебар.	1		
2	Алапий мавженаш к 1алара хъалхъайза г 1ажилгаш язъяр.	Яздеш нийса ваг 1ара бокъонаш ч 1оаг 1ъяр, алапий мавженаш тайп-тайпара сен сза хар 1омадар, уж в 1аши йистар, к 1алара хъалхъайза г 1ажилгаш язъяр.	Къахъетаме хила везар хъехар, унах 1ена, сабаре хила кхеда, берий коллектива юкье ший моттиг хъалаца бер 1омадар, шийна хетар, уйла ер майрра ала кхеда.	1		
3	Алапий мавженаш: шод бола г 1ажилгаш язъяр.	Нийса а п 1ена а яздар бокъонаш ч 1оаг 1ъяр, шод бола г 1ажилгаш малаг 1а алапаш яздеш эш дувцар, йозон дерх 1ами, дозали, эшами мишта ба дувцар, шод бола г 1ажилгаш язъяр.	Барг, цхъоаг 1о кхеяр, шойла ладувг 1а, эшача хана новкъостал де хъехархочун хаттара жоп луш, е г 1адуллар кхоачашдеш. Меттацара безам совбаккхар. Бер ше дезигтеи лярх 1аптеи д 1ахойташ балха юкведоалада.	1		
4	Алапий мавженаш голгаш, ахгоггаш яздар.	Алапий мавженах бола кхетам шербар, уж в 1аши йиста, цар тарадар фуд, башхох тавца дувца бераш 1омадар, голгаш ахгоггаш яздар.	Берий йозонцара чам ч 1оаг 1бар; уйла е, диза жоп дапа 1омадар, в 1аши товш хила хъехар.	1		

Алапаш яздары юкь-52 сахьат.

6	Алапаш М, м яздар.	Мукъза оаз белгатыо алап М, м яздар, в\лаши дистар, хьа а оалаш тетрада т\а а улга т\а а яздар, хьехархочун диктовках яздар, дешдоакьош «ма Ма» яздар, дош «мама» яздар.	Йозон бокьонаш хар ч\оаг\дар, унах\лено кхьяр, цхьана барта долаш болх бе бераш\омадар, арг\ларг\ла улга т\а аха\омадар, в\лаши дог\лазаш хила кхьедар.	1			
7	Алапаш У, у яздар	Алапаш У, у деша юкьвера хьалаха а хьакьоастаде а бераш\омадар, в\лаши дистар, башхьох дувцар, уж эшача дешай масалаш кхувцар, цу оаза деша юкьвера моттиг хьаалар. Дешдоакьош «Му му», дош «Ума» яздар. Д\оалаш яздар: ам ум му ма ау уа.	Краман сий лорадар, ший ц\ера, тайпан сий лорадар оамалаш йовзаш хила, в\лаши барта долаш болх беш хила\омадар. Уйлашка а г\улакхашка а дилга ший кертаца ваха везарах дувцар.	1			
8	Алапаш Р, р яздар.	Белгалонех алапаш довза бераш\омадар, керда алап Р, р феца, т\аккха тетрадаш т\а яздар, алапаш в\лаши дистар, цар доарх\амах дувцар, дешдоакьош ра ру Ра Ру, дешаш амар, ара яздар.	Берашта юкье доттар\аг ч\оаг\дар, г\лаг\ай эздегах кхетам багар. Г\еттара озалуш, эхьхеташвар дукхаг\а ловзара юкьевоглавар.	1			
9	Алапаш Ш, ш яздар.	Керда алап яздар, доалара дешаш яздар бокьо ч\оаг\ьяр, ше д\оалаш, хьехархочо д\оалаш язде хара говзал\омазар, алапаш в\лаши нийса хоттара а болх бар. Дзду ша шу муш шура машар ашар ашараш Шура.	Ше урока баяча балха шийна раьза ва е вац дувца дешархо\омавар, кхьчун балха а нийса доаг\ар ала дешархо\омавар. Бехказа мишта вага веза хьехар.	1			
10	Алапаш И, и яздар.	Малат\а алапий маьженаш еза «и» яз деш хар, тетрада т\а нийса йоазув\де хара болх бар, хьокхамта хьежжа язде хар, кхыча алапашца нийса хотта. Дешдоакьоши дешаши, предложенини язъяр. Мукъеи мукъазеи оазаш белгатыо алапаш ша-шоай беа кьоаламанца белгатыдар.	Ше баяча а кхычар баяча а балха корта бе хар, хаттараш тела хар\омадар, кхетам болаши кхычар кхетадерг\долашни кьамаль оттаде, дувца хара болх бар.	1			

11	Алапаш Н, н яздар.	Алап яздарара арҗа а бокьоваш а йовзийтар, муҗлар тла алапаш а дешаш а нийсдеш язде Јомадар, доалара пI ердешашка из алап нийса язде Јомадар, кхыча алапашца нийса хотта хьехар.	Хьехархочо оттадаьча декхарашка хьехжа, бе безача балҗа план оттавар, бе лерхIа болх бераша шоваш белгалбаккхар, кьамаяла этикет йоха а ца еш, мотт нийса бувцар.	1		
12	Алапаш С, с яздар.	Кепайозони кулҗайозони алапаш вIаши дистар, уж нийса яздар болх бар, дешдоакьой тохками оазий алапий тохками бе бераш Јомадар, дешаши предложенешн язъяр.	Шийга дувцачунга ладувIа бер Јомадар. Јомадаьчун корта бе хар Јомадар, шинне цхьана болх бе хара кхетам багар, унахцIено лораяр.	1		
13	Алапаш Л, л, О, о яздар.	Алап маларIча алапий маьженах латт хар, вIаши дистар кеп, сург-сибата, хьехархочун хатгара йоазонца жоп дага хар Јомадар. Алапаш вIаши нийса хоттар, дIаоалаш яздарара говзал чIоагIъяр.	Кьамаяла юкье дакья лаца хар Јомадар, ший холонех лавца беро дувцар могадар, беча балҗа ше шийна тIахьажар.	1		
14	Алапаш Д, д яздар.	Алап маларIча алапий маьженах латт хар, вIаши дистар кеп, сург-сибата, хьехархочун хатгара йоазонца жоп дага хар Јомадар. Алапаш вIаши нийса хоттар, дIаоалаш яздарара говзал чIоагIъяр.	Кьамаяла юкье дакья лаца хар Јомадар, ший холонех лавца беро дувцар могадар, беча балҗа ше шийна тIахьажар.	1		
15	Алапаш Х, х яздар.	Ахголгех латта алап язде дешархой Јомабар, кхыча алапашца из нийса хоттар, фонематически хазар кхедар, ше яздарь хьокхамца дистар, айдареи хатгареи предложенеш нийса язъе Јомадар.	Монологически кьамаял оттаде хар; гIагаташ тоадара хьехархочои дешархошеи денна хьехар нийса тIаэцеи кхетадеи хар, бе безача балҗа ше шийна хьалҗа декхараш оттаде хар.	1		
16	Алапаш З, з яздар.	Ахголгех латта алап язде дешархой Јомабар, кхыча алапашца из нийса хоттар, фонематически хазар кхедар, ше яздарь хьокхамца дистар, айдареи хатгареи предложенеш нийса язъе Јомадар.	Монологически кьамаял оттаде хар; гIагаташ тоадара хьехархочои дешархошеи денна хьехар нийса тIаэцеи кхетадеи хар, бе безача балҗа ше шийна хьалҗа декхараш оттаде хар.	1		
17	Алапаш К, к яздар.	Алап язде бераш Јомадар, схемага	Јомадаьчох деннача хатгара оза а	1		

		хъежжа предложени отгъар, улга т1а яздыри ше яздыри массанена хозаш деша хара навык ч1оаг1ьяр, д1а а оагаш кхычунга (диктовках) яздайтара болх бар.	ца лүш, дизза жоп дала хар, унах11ено кхъяр, ше шийна оценка яла хар хъехар, тоабак болх бе хар.			
18	Алапаш Е, е яздар.	Алап яздара эша алапий маьженаш хьановца хар, къамальга юкье по дегано моттигах дувцар (союз «или»), кепайоазон хьисапеш дешаши кулгайоазон хьисапеш хьязьздар, диктовках г1агат ца деш язде хара болх бар.	Эздеда оамалаш кхъяр, кхычо а ше а бав болх тахка хар, шинне цхьана (в паре) болх бе хар 1омадар. Г1агг1ай мехкацара, 1агамцара безам совбаккхар.	1		
19	Алапаш В, в яздар.	Алап нийса яздара эшар сенца дувзаденна да хар, из нийса язде а хотта а 1омадар. Хьокхам г1ара дешаш а предложенеш а нийса хьязьье хар 1омадар.	Йоазув деш хьахинна г1агат хьалаха а тоаде а хара болх бар, тайг-тайгтара балха хало тоаяра де дезачун план оттае хар, дувцара къамалг нийса оттадар.	1		
20	Алапаш Б, б яздар.	Алапий тара хилари башхой белгалгьяккха хар, дешдоакьоши дешаши муг1ар т1а д1анийсде хар, дувцарей, хаттарей, айдарей предложенеш язьяр.	Урока бе дерх1а болх мишта оттабе беа хар хъехар; шийна хетар, ший уйла хьаала дешархочун торо йир, берашта юкьера дог-безам ч1оаг1 бар.	1		
21	Алапаш Т, т яздар.	Алапаш Т, т язде 1омадар, кхыча алапашца уж нийса хотта, уж юкьедола дешаши предложенеш нийса язье хара болх бар, мукьей мукьазей оазаш белгалгьечарна шо-шойй беа къоаламца к1ал така хьакха бераш 1омадар.	Бе безача балха толпам барболаш, в1аши новкъостал деш хила хъехар; кадайг кхъяр, дешархочун по мел дер доарх1аме а эшаш а долга д1ахайтар.	1		
22	Алапаш Я, я яздар.	Доккхача алапо беча балгах кхетам бадар, цу алапо малат1ча дешашка шишша оаз белгалгью дувцар, савкхал кхъедар, фонематически хазар кхъедар, кепайоазон алапашца яздыр кулгайоазон алапашца хьязьде хара болх д1ахо бахьар.	Дешархой шойй г1агат лаха а тоаде а 1омабар, кхычун г1агат мишта белгалдиаккха деза царна хъехар; керда х1ама довза безам хилара шийна хьалхашка декхараш увгтаде бер 1омадар.	1		
23	Алапаш Г, г яздар.	Алап Г, г нийса яздара оамал кхъяр, уж кхыча алапашца нийса	1омаь бокьонаш йоазув деш дагайохара болх бар, лүш дола	1		

		хотта, тетрада муҗлараш т'а дешаши предложенеши д'анийсъе хара болх д'ахо бахъар, предложене тайпаех ховр шарьрдар.	жоп даяржа далара хетабав болх д'ахо бахъар. Унахц'ено лораяра оамал кхезр.			
24	Агалапаш Й, й яздар.	Агалапаш Й, й язде дешархой Iома бар, цу алапаца дола дешаш яздар, «е» яхача оазца тувлаергыйоацаш болх бар, дешдоакъойи агалапий-оазийи тохкам бе хар д'ахо Iомадар.	Iомавь бокъонаш йоазув деш дагайохара болх бар, луш дола жоп даяржа далара хетабав болх д'ахо бахъар. Унахц'ено лораяра оамал кхезр.	1		
25	Агалапаш Ц, ц, яздар.	Алап Ц, ц нийса яздар оамал кхеяр, уж кхыча агалапаша нийса хотта, тетрада муҗлараш т'а дешаши предложенеши д'анийсъе хара болх д'ахо бахъар, предложене тайпаех ховр шарьрдар.	Iомавь бокъонаш йоазув деш дагайохара болх бар, луш дола жоп даяржа далара хетабав болх д'ахо бахъар. Унахц'ено лораяра оамал кхезр.	1		
26	Агалапаш Ч, ч яздар.	Агалапаш Ч, ч мишта язду довзийтар, цу оза белгало йовзийтар, цунца дешдоакъоши дешаши нийса язде дешархой Iомабар, кепайоазон т'лара г'лалат ца деш хъяззде хара оамал кхезр.	Урока темага хъежжа декхараш хьалхадахар, уж кхоачашдара де дезар хьадувцар, тоабах болх бар, камоваршалла т'лаберабар.	1		
27	Агалапаш I, I яздар.	Агалапаш I, I язде Iомадар, кхыча агалапаша уж нийса хотта, уж юкье дола дешаши предложенеши нийса язье, мукъеи мукъазеи оазаш белгалъечарна шо-шоай беса кьова ламана к'лаг така хьакха Iомадар.	Бе безача балга толам барг'болаш, в'лаши новкъостал деш хилар хъехар, кадайл кхезр, дешархочун д'ахайтар цо мег дер лорх Iаме а эшаш а долга.	1		
28	Агалапаш Г'I, г'I яздар.	Шолха алап язде дешархой Iомабар, «г'I» «г'I» яхача агалапаша юкьерча башхох дувцар, дешаши предложенеши шоваш дагалацар, д'ла а овалаш д'язъяр.	Х'Iара х'Iаман ше уйла еш хила веа дешархо, цудухъа шийна хетар ала а бахъанах лавца дувца а хар хьалхадаккхар.	1		
29	Агалапаш П, п яздар.	Алап малаг'Iча агалапий маьженах лагт хар, в'лаши дистар кепа, сурт-сибата, хъехархочун хаттара йоазонца жоп дала хар Iомадар. Агалапаш в'лаши нийса хоттар, д'лаоалаш яздара говзаг ч'Iоаг'Iъяр.	Къамавла юкье дакъа лаца хар Iомадар, ший халонех лавца беро дувцар могадар, беча балга ше шийна т'Iахъажар.	1		

30	Алапаш Кх, кх яздар.	Шолха алап язде дешархой Iомабар, «к» «кх» яхача алапашта а оазашта а юктерча башхох дувиар, дешаши предложенеш шоаш дагалацар, дIа а оалаш дIаязъяр.	ХIара хIаман ше уйла еш хила веза дешархо, цудухъа шийна хетар ала а бахъанах лавла дувца а хар хьалхалаккхар.	1		
31	Алапаш Ж, ж яздар.	Алап малагIча алапий маженах лагт хар, вIаши дистар кета, сурт- сибата, хьехархочун хаттара йозонца жоп дала хар Iомадар. Алапаш вIаши нийса хоттар, дIаоалаш яздара говзал чIоагIьар.	Къамавла юкье дакья лаца хар Iомадар, шийна духьальрттача халонех лавла бери дувцар могадар, беча багха ше шийна тIахъакхар.	1		
32	Алапаш жI, бI, зI, вI, дI яздар.	«I» яхача алапо шолха доаха алапаш язде бераш Iомадар, царца дешаши предложенеш оттар, дIаязъяр; дешаш дешдоакъошта дакья хар чIоагIьар.	Йоазув нийса дий хьежаш, савкхе хила хьехар; гIагат нийса тоаде а ший жоп нийса хилара бокъох дувица а хар кхедар.	1		
33	Алап кIавда хьарак (ь) яздар.	Алап кIавда хьарак (ь) язде Iомадар, цо дешашта юкье беча багхах кхетам багар, мичахъа язде доагIа дIачIоагI деш утпраженеш яйтар, орфографически зем кхедар.	Дешархо ше шийна хьалхашка декхар оттаде Iомавар. Къамавл шардар, Iомадар дIаязде хар кхедар.	1		
34	Алапаш Аь, аь яздар.	Мукья оаз белгалгью шолха алап язде Iомадар, дешаши предложенеш язъяр. Дешаш такилг а хьокхаш дешдоакъошта дакья Iомадар.	Дешархо ше шийна хьалхашка декхар оттаде Iомавар. Къамавл шардар, Iомадар дIаязде хар кхедар.	1		
35	Алапаш Хь, хь яздар.	Шолха алап язде дешархой Iомабар, «х» «хь» яхача алапашта а оазашта а юктерча башхох дувиар, дешаши предложенеш шоаш дагалацар, дIа а оалаш дIаязъяр.	ХIара хIаман ше уйла еш хила веза дешархо, цудухъа шийна хетар ала а бахъанах лавла дувца а хар хьалхалаккхар.	1		
36	Алапаш Ю, ю яздар.	Алапаш Ю, ю яздар, цу алапо малагIча дешашка шишша оаз белгалгью дувцар, савкхал кхедар, фонематически хазар кхедар, кепайозон алапашта яздарь	Дешархой шоай гIагат лаха а тоаде а Iомабар, кхычун гIагат мишга белгалдаккха деза хьехар, керда хIама доваза безам хилара шийна хьалхашка декхараш	1		

		Кулгайозон алапашца хьэзэде хара болх длахо бэхьар.	Угтаде бер Iомадар.			
37	Алапаш Ф, ф яздар.	Доккха а зIамига а алапаш Ф, ф яздар, царца дешаши предложенеш и отта а еш дIазьяр. Багах оза фонетически тохкам бе дешархой Iомабар.	Йозон бокьонаш хар чIоагIдар, унахI Iено кхезр, цхьана барта долаш болх бе бераш Iомадар, арI-арIагIа улга тIа аха Iомадар, вIаши дог лазаш хила кхедар.	1		
38	Алапаш Э, э яздар.	Доккха а зIамига а Э, э яха алапаш яздар, царца дешаши предложенеш и отта а еш дIазьяр. Оза багах фонетически тохкам бе дешархой Iомабар. Тохарах бола кхетам чIоагIбар. Харцахьа оттавь предложени тоаяра болх бар.	Шийца кIассе деша вагIаунагIа дадувгIа а, цунца кьамавл оттаде а, шийна нийса хетар ала а дешархо Iомавар. Шийна хьалга оттадав декхар кхоачашIдара агтагIа а доацагIа а бола никь лаха хар хьехар.	1		
39	Алап чIоагIа хьарак (ь) яздар.	Алап «ь» яздара кхетам багар, цо деша юкье беча балхах лавца дувцар, цу алапашца дешаш яздеш гIагат ца дара упражненеш яр. Орфографически зем кхебар, мотт нийса бувцара болх бар.	Йозув нийса дий хьешаш савкхе хила хьехар, гIагат нийса тоаде а ший жоп нийса хилара бокьох дувца а хар кхедар.	1		
40-41	Алапаш Кь, кь яздар.	Алапаш «Кь, кь» яздара кхетам багар, цар цхьалгача алапашца тара хиларахи башхохи лавца дувцар, цу алапашца дешдоакьоши дешаши яздеш гIагат ца дара упражненеш яр.	Берий йозонцара чам чIоагIбар, уйла е, дизза жоп дага Iомаде, вIаши товш хилар хьехар.	2		
42-43	Алапаш КI, кI яздар.	Шолгха алап язде дешархой Iома бар, «к» «кх» «кI» яхача алапашца а оазашта а юкьерча башхох дув цар, дешаши предложенеш и шоваш дагалацар, дIа а оагаш дIазьяр. Шолгха алапаш дешашта юкьера хьалаха а белгалде а хьехар.	Iомаь бокьонаш йозув деш дагайохара болх бар, луш дола жоп дьаржа далара хетабь болх дIахо бэхьар. УнахI Iено лораяра оамал кхедар.	2		
44-45	Алапаш TI, тI яздар.	Алапаш TИ, тI язде Iомадар, кхьыча алапашца уж нийса хотта, уж юкье дола дешаши предложенеш и ний са язье, мукьей мукьэзей оазаш	Бе безача балгха толам барIолаш вIаши новкьостал деш хилар хьехар, кадайI кхезр, дешархочун дIахайтар цо мел дер лорх Iаме а эшаш а долга.	2		

		Белгалъечарна шо-шоай беса кьоя ламаша кIагI така хьакха Iомадар.			
46-47	Алапаш ПI, пI яздар.	Доккха а зIамига а ПI, пI яха алапаш яздар, царца дешаши предложенеши отта а еш дIаязъяр. Оаза багах фонетически тохкам бедешархой Iомабар. Тохарах бола кхетам чIоагI бар. Харцахьа оттавь предложени тоайра болх бар.	Шийна кIасе деша вагIачунга ладувгIа а, цунца кьамаль оттаде а, шийна нийса хетар ала а дешархо Iомавар. Шийна хьалха оттадав декхар кхоачашдара аттагIа а лоацагIа а бола никъ лаха хар хьехар.	2	
48-49	Алапаш ЧI, чI яздар.	Алапаш «ЧI, чI» яздара кхетам ба лар, цар цхьалхача алапаша тара хиларахи башхохи лавца дувцар, цу алапаша дешдоакъоши дешаши яз деш гIагаг ца дара упражненеш яр.	Дешархо ше шийна хьалхашка декхар оттаде Iомавар. Кьамаль шаврдар, Iомадар дIаязде хар кхедар.	2	
50-51	Алапаш ХI, хI яздар.	Шолха алап язде дешархой Iомабар, «х» «хI» яхача алапашта а оазашта а юкьерча башхох дув цар, дешаши предложенеши шоаш дагалацар, дIа а оалаш дIаязъяр. Шолха алапаш дешапта юкьера хьалаха а белгалде а хьехар.	Iомавь бокьонаш йоазув деш дагайоухара болх бар, лувш дола жон давржа далара хетабав болх дIахо бахьар. УнахIено лораяра оамал кхедар.	2	
52	Алапаш ЦI, пI яздар.	Алапаш «ЦI, пI» яздара кхетам ба лар, цар цхьалхача алапаша тара хиларахи башхохи лавца дувцар, цу алапаша дешдоакъоши дешаши яз деш гIагаг ца дара упражненеш яр.	Берий йоазоншара чам чIоагI бар, уйла е, дивза жон дала Iомаде, вIаши товш хила хьехар. Йоазув нийса дий хьешаш савкхе хила хьехар, гIагаг ний са тоаде а ший жон нийса хила ра бокьох дувца а хар кхедар.	1	
53	Алапаш Яь, яь яздар.	Шолха алап язде дешархой Iомабар, «я» «яь» яхача алапашта а оазашта а юкьерча башхох дувцар, дешаши предложенеши шоаш дагалацар, дIа а оалаш дIаязъяр. Шолха алапаш дешапта юкьера хьалаха а белгалде а хьехар.	Бе безача балха толам барIболаш вIаши новкьостал деш хилар хьехар, кадайI кхедар, дешархочун дIахайтар цо мел дер доархIа ме а эшаш а долта.	1	
54	Алап ы яздар.	Алап «ы» яздара кхетам ба лар, цо деша юкье беча балгах лавца	Iомавь бокьонаш йоазув деш дагайоухара болх бар, лувш дола	1	

		дувцар, цу алагаша дешдоакъоши дешаши яз деш г'лагат ца дара упражненеш яр.	жоп дэвржа далара хетабаш болх д'ахо бахьар. Унахц'ено лораяра оамал кхезар.			
55	Алагаш Ё ё яздар.	Алагаш Ё, ё яздар, цу алапо малаг'л ча дешашка шишша оаз белгалгью дувцар, савкхал кхедар, фонемати чески хазар кхедар, кепайоазон алагашша яздарь кулгайоазон ала паша хьязде хара болх д'ахо бахьар.	Монологически кьамал оттаде хар, г'лагаташ тоалара хьехар хочои дешархошеи денна хьехар нийса г'лэцеи кхетадеи хар, бе безача балха ше шийна хьалгха декхараш оттаде хар.	1		
56	Алагаш Ц, ц яздар.	Алагаш Ц, ц язде Iомадар, кхьча алагашша уж нийса хотта, уж юкье дола дешаши предложенеш ний са язье, мукъеи мукъязеи оазаш белгалгьечарна шо-шой беса кьоа ламаца к'лаг така хьакха Iомадар.	Шойла ладувг'а, эшача хана новкьостал де хьехархочун хаттара жоп лущ, е т'ладулар кхоачалдеш. Меттапара безам совбаккхар. Бер ше дезилга а лорх'лагта а д'лахойташ балха юкьедоаладар.	1		
Алагаш Iомадар-чул г'лехьаг'а йола юкь- 8 сахьат.						
57-58	Шолха алагаш яздар.		Дешархо ше шийна хьалхашка декхар оттаде Iомавар. Кьамал шаврдар, Iомадарь д'яззде хар кхедар.	2		
59-60	Дифтонг оа, йи дола дешаш яздар.	Дифтонгаш нийса яздара кхетам багар, цар деша юкье беча балпах лавца дувцар, царца дола дешдоа къоши дешаши яз деш г'лагат ца дара упражненеш яр.	Йоазув нийса дий хьажаш сав кхе хилга хьехар, г'лагат нийса тоаде а ший жоп нийса хилгара бокъох дувца хар а кхедар.	2		
61	Контрольни хьяздар.	Текст нийса, г'лагат ца деш хьаг'язьара бокьонаш кердаяхар. Предложенехи предложене тайпаци бола кхетам ч'оаг'бар.	Дешархо ше шийна хьалхашка декхар оттаде Iомавар. Кьа мал шаврдар, ше яздар нийса дий хьажа тохкам бе дешархо Iомавар.	1		
62	Диктант.	Диктанта текста чулоацам бовзий тар, дешархоша из мишта кхетабир хара болх бар. Iомаь бокьонаш кердаяхар. Текст д'язьар, яздарь г'лагат давдий	Iомаь бокьонаш йоазув деш эшпача моттиге дагайохар, йоазув ц'лена дара хьехар дар.	1		

		хъожаш тахкар.				
63	Г'лагаташ т'ара болх. Шолха алапаш дола дешаш яздар.	Iомадаь шолха алапаш кердада хар, уж в'лаши тувла а ца деш, доатг'ача язде хара болх бар; орфо графически зем кхебар, предложе нех текст нийса отта а вь д'авзье хар ч'лоаг'лар. Предложе не кертерча марженах кхетам баглар.	Монологически къамары оттаде хар, г'лагаташ тоадара хъехарочои дешархошеи денна хъехар нийса т'лаэцеи кхетадеи хар, бе безача балха ше шийна хвалха декхараш оттаде хар.	1		
64	Шолха алапаш дола дешаш яздар.	Iомадаь шолха алапаш кердада хар, уж в'лаши тувла а ца деш, доатг'ача язде хара болх бар; орфографически зем кхебар, предложенех текст нийса отта а вь д'авзье хар ч'лоаг'лар.	Дешархошта хъех шойгта ладув г'ла, эшача хана новкъос тал де хъехарочун хаттара жоп луш, е т'ладулар кхоачашдеш. Г'лаг'лай меттацара безам совбоа ккхаш болх бар. Бер ше дезилга, лодарх'алга д'ахойташ балха юкъедалаг'лар.	1		

1 классе дешара урока календарни тематически план 2021-2022 дешара шера

(Клира 1 сахьат).

№ АргIа	Урока тема	Урока декхараш. Универсальни дешара ардамаш.	Сахь. массагI	ДерхIа ха	Йола
1	Школен гIирс. Ахка Гуйре.	Абата беттагарташ тIа а. 3-7 йолча сагIонанш тIа а декхача суртий зем а боаккхаш, бераш къамайла юкье озар, класс а школа а йовзийташ, лоацца экскурси яр; дешархой школацара, дешарцара, Iаламцара безам кхебар; хIара берата тайп-тайпара хаттараш даглар, тоабан пхьоагIои барти кхебар.	1		
2	Вай Давь-мохк. Гуйрен Беркат. Хавсий беш.	Суртах дувцар оттаде а цох цIи тилла а дешархой Iомабар, суртахочо болх бача басара бесеаех дувцар, ялата тайпай цIераш хавсий цIераш Iомаяр; дешахи предложенехи кхетам балар, гIалгIай мотт нийса бувцара болх бар. ВIаши ладувгIа, кхьчун жол дизза хургдолаш шийна нийса хетар тIатоха бераш Iомадар; Давхенцарен Iаламцарен безам совбаккхар.	1		
3	Коа леладу оалгызараш. Коа тIара хьайбаш. Хьуна оакхарий.	Дешахи предложенехи кхетам балар, уж улга тIа графически белгалде бераш Iомадар, дош дешдоакьоех латгилгах кхетам балар; суртах эIамига дувцар оттаде а цун цIи тилла а хьехар, дийнатий цIераш Iомаяр, дийнатий Iалама дакьа долга а уж мел лоархIаме да а дувцар; берашга фьлг бешар, дешара а наьна метта а безам тIабохийташ, фьлгта инценировка яр, бераш шойлга барта доададар.	1		
4	Нах дIа-хьа уха гIирсаш. Ишколера буфет. Дешархочун Iуйре. Тха класс.	Керда дешаш довзийтар, къамайл шаврдар, нах дIа-хьа ухаца гIирсий цIераш дуча хIаман цIераш Iомаяр, дешахи предложенехи бола кхетам чIоагIбар, дешархочун режиммах кхетам балар, унахцIена хила хьехар дар, моташал мишта лорас еза хьехар даглар, гIалгIай метта дагарде бераш Iомадар.	1		
5	Оаз а алап а А, а.	Оаз а алап а А, а довзийтар, дешашка из оаз хоза моттиг хьаалийтар, цун белгалох дувцар, дош дешдоакьошга декьар, суртах предложени оттаяр, керда дешаш довзийтар, берий наьнацара безам совбаккхар, дешага хаттар оттаде Iомадар, ребус а хьыгI-довзали а дашха дешархой Iомабар.	1		

6	Оаз а алап а М, м.	«М,м» яхача алапехи цар белгалгыча оазехи кхетам бадар. Озаэх фонетически тохкам бар, берий фонематически хазар кхедар, дешдакыа хьаде а деша а бераш I омадар, дешдакыа дIаьха а лова а дешар, дош графически хьараката белгалдар, предложенех бола кхетам шербар, дувцара кьамары дар, шьара дешар, хаттараш оттаде, царна дизза жоп дала хар хьехар.	1		
7	Оаз а алап а У, у.	Алап У, у I омадар, дешдоакыош хьадар, дешар, дешаш дешар, багах фонетически тохкам бар, хьехархочо фальг бешар, дешархоша чулоацам хьабуцар, гIагIай метта безам тIабохийташ, кьамары шьардеш, шойла бераш айхьаза дахара хьисане фальг берашка хьокхийтар. Тоабах болх бе дешархой I омабар.	1		
8	Оаз а алап а Р, р.	Оаз а алап а Р, р довзийтар, дувзаденна кьамары шьардар, дешархой дешарцара безам кхебар. Дагахьа I омаде хьехар, алапа нийса цIи яккхара болх бар, байг хьановца бераш I омадар. Ребус аховли-довзаги а дапхар, кича маIан маIага да хьаала хар хьехар.	1		
9	Оаз а алап а Ш, ш.	Алапаш Ш, ш, цар белгалгыю оаз йовзийтар, цу оаза белгалго ювцар, деша юкье оаз [ш] йола моттиг нийса хьаала бераш I омадар, багах деша фонетически тохкам бар. Оаз хуцаш (лаьгIьеш, чIоагIьеш, озаеш иштта кх.дI.), тоаеш дешар, ребус яшха I омабар.	1		
10	Оаз а алап а И, и.	Алапаш И, и, оаз [и] йовзийтар, фонетически болх бар, шьара дешара болх бар, байг I омар, кича маIан хьадувца дешархой I омабар, гонахьарча дуненах бола кхетам шербар, доттагIагI кхедар, орфографически зем кхебар.	1		
11	Оаз а алап а Н, н.	Оазаш а алапаш а Н, н довзийтар, дешдоакыош шьара дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх дIахо бахьар, суртаца болх бар, чIоагIеи кIаьдени мукьаза оазаш деша юкьера хьакьаоастае ха хьехар. Дезага юкьера баргI-безам кхебар, шинне цхьана (в паре) болх бар.	1		
12	Оаз а алап а С, с.	Оазаш а алапаш а С, с довзийтар, шьара дешара болх бар, фонетически тохкам бар, фонематически хазар кхедар, суртах ховли-довзалеш хьакхолла I омадар, шийна хетар ала а халадар ала а берий майрал кхеар.	1		
13	Оаз а алап а Л, л, О, о.	Керда алапаш Л, л, О, о довзийтар, цар оазех дувцар, оазий-алапий тохкам бар, шьара дешар, урагIа а пхорагIа а деша I омабар, оаз тоаеш дешар, вIаши гIаIагаш тоаде дешархой	1		

		<p>Іомабар, хин хьурмат де дезарах дувцар, лора балха толамах кхетам бар.</p>			
14	Оаз а алап а Д, д.	<p>Д, д довзийтар, цар оазех дувцар, оазий-алапий тохкам бар, шьра дешар, б оаг илгахи муг арахи дешаш деша Іомабар, оаз тоаш дешар, предложенех бола кхетам шербар, в аши г агаташ тоаде дешархой Іомабар, къахьетама доарх амах дувцар, унах лено кхезр.</p>	1		
15	Оаз а алап а Х, х.	<p>Х, х довзийтар, цар оазех дувцар, оазий-алапий тохкам бар, шьра дешара оаматаш кхезр, къамал шьрдар, керда дешаш Іомадар, орфографически зем кхебар, гонахьарча дуненах бола кхетам шербар.</p>	1		
16	Оаз а алап а З, з.	<p>З, з довзийтар, цар оазех дувцар, оазий-алапий тохкам бар, дешара навькаш шьрзьяр, дувцар оттаде, дийшачун чулоацам хьабува Іомадар, айдара предложени нийса еша, багах деша фонетически тохкам бар, зизай тайпаша ц ераша Іомаяр. Ший нийсархошка хаттар оттаде дешархо Іомавар.</p>	1		
17	Оаз а алап а К, к.	<p>Оазаш а алапаш а К, к довзийтар, дешдоакьош шьра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д ахо бахьар, суртаца болх бар, ч оаг еи к аьдеи мукьаза оазаш деша юкьера хьакьоастае ха хьехар. Хьайбаша къахетаме хила хьехар, шинне цхьана (в паре) болх бар.</p>	1		
18	Оаз а алап а Е, е.	<p>Алапаш Е, е, оаз [e] Іомаяр, цун белгало йовзийтар, шьра дешар, б оаг илгахи муг арахи дешаш деша Іомабар, оаз тоаш дешар, в аши г агаташ тоаде дешархой Іомабар, сурташка хьежка чулоацам хьабува, хаттар оттаде ха, шийна хетар а ховр а дувца хар, дешархонца къамальа юкье дакьа лацар.</p>	1		
19	Оаз а алап а В, в.	<p>В, в довзийтар, цар оазех дувцар, оазий-алапий тохкам бар, шьра дешар, б оаг илгахи муг арахи дешаш деша Іомабар, оаз тоаш дешар, в аши г агаташ тоаде дешархой Іомабар, къахьетама доарх амах дувцар, унах лено кхезр.</p>	1		
20	Оаз а алап а Б, б.	<p>Оазаш а алапаш а Б, б довзийтар, дешдоакьош шьра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д ахо бахьар, суртаца болх бар, ч оаг еи к аьдеи мукьаза оазаш деша юкьера хьакьоастае ха хьехар. Хьайбаша къахетаме хила хьехар, шинне цхьана (в паре) болх бар.</p>	1		
21	Оаз а алап а Т, т.	<p>Оазаш а алапаш а Т, т довзийтар, дешдоакьош шьра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д ахо</p>	1		

		Бахъар, суртаца болх бар, ч оаг еи к ъа деи мукъза оазаш деша юкьера хъакъоастае ха хъехар. Хъайбашца къахетае хила хъехар, шинне цхана (в паре) болх бар.	1		
22	Оаз а алап а Я, я.	Алапаш Я, я, оаз [я] ома р, цун бегтаго йовзийтар, шавра дешар, ураг а а пхораг а а деша ома бар, оаз тоашеш дешар, в аши г а латаш тоаде дешархой ома бар, суртацка хъежжа чулоацам хъабувца, хаттар оттаде ха, шийна хетар а ховр а дувца хар, дешархошта къамальда юкье дакъа лапар.	1		
23	Оаз а алап а Г, г.	Д,д довзийтар, цар оазех дувцар, оазий-алапий тохкам бар, шавра дешар, ураг а а пхораг а а деша ома бар, оаз тоашеш дешар, в аши г а латаш тоаде дешархой ома бар, къахъетама лоарх ама дувцар, унахц ено кхъяр.	1		
24	Оаз а алап а Й, й.	Оаз а алапаш а Й, й довзийтар, дешдоакъош шавра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д а хо бахъар, суртаца болх бар, зовнеи кьорей мукъза оазаш деша юкьера хъакъоастае ха хъехар. Орфографически зем кхебар. Дийшачун чулоацам хъабувца ха болх бар. Кхыча дешархошта балка юкье дакъа лаца хар ома дар.	1		
25	Оаз а алап а Ц, ц.	Керда алапаш Ц, ц, оаз (ц) йовзийтар, шавра дешара болх бар, орфографически зем кхебар, оазий тохкам бе ома дар, текст кхетаргволгча тайпара еша хар, чулоацам хъабувца хар, кертера дар хъакъоастаде хар, хожаш деша хар ома дар. Класса дешархошта юкье цхьоаг ои барти кхедар, цхьана тоабаца болх бе хар ома дар.	1		
26	Оаз а алап а Ч, ч.	Оаз а алапаш а Ч, ч довзийтар, дешдоакъош шавра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д а хо бахъар, суртаца болх бар, ч оаг еи к ъа деи мукъза оазаш деша юкьера хъакъоастае ха хъехар. Хъайбашца къахетае хила хъехар, шинне цхана (в паре) болх бар.	1		
27	Оаз а алап а Л, л.	Керда алапаш Л, оаз (Л) йовзийтар, шавра дешара болх бар, орфографически зем кхебар, оазий тохкам бе ома дар, текст кхетаргволгча тайпара еша хар, чулоацам хъабувца хар, кертера дар хъакъоастаде хар, хоржаш деша хар ома дар. Класса дешархошта юкье цхьоаг ои барти кхедар, цхьана тоабаца болх бе хар ома дар.	1		
28	Оаз а алап а Г , г .	Керда алапаш Г , г , оаз (г) йовзийтар, шавра дешара болх бар, орфографически зем кхебар, оазий тохкам бе ома дар, текст кхетаргволгча тайпара еша хар, чулоацам хъабувца	1		

29	Оаз а алап а П, п. П, П довзийтар, цар оазех дувцар, оазий-алапий тохкам бар, шавра дешар, ураг I а а пхораг I а а деша I омабар, оаз тоаш дешар, в I аши г I алагаш тоаде дешархой I омабар, кяхъегама доарх I амах дувцар, унах I ено кхъар.	1	
30	Оаз а алап а Кх, кх. Керда алапаш Кх, кх, оаз (кх) йовзийтар, шавра дешара болх бар, орфографически зем кхебар, оазий тохкам бе I омадар, текст кхетарволча тайпара еша хар, чулоацам хьабувца хар, кергера дар хьакъоастаде хар, хоржаш деша хар I омадар. Кгласса дешархошта юкье цхьоаг I ои барти кхедар, цхьана тоабаца болх бе хар I омадар.	1	
31	Оаз а алап а Ж, ж. Оаз а алапаш а Ж, ж довзийтар, дешдоакъош шавра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д I ахо бахьар, суртаца болх бар, ч I оаг I еи к I авдеи мукъаза оазаш деша юкьера хьакъоастае хар хьехар. Хьайбашца кяхетаме х I г I а хьехар, шинне цхьана (в паре) болх бар.	1	
32	Алапаш ж I, б I, з I, в I, д I дола дешаш. Керда оазаш йовзийтар, шавра дешара болх бар, орфографически зем кхебар, оазий тохкам бе I омадар, текст кхетарволча тайпара еша хар, чулоацам хьабувца хар, кергера дар хьакъоастаде хар, хоржаш деша хар I омадар. Кгласса дешархошта юкье цхьоаг I ои барти кхедар, цхьана тоабаца болх бе хар I омадар.	1	
33	Алап к I авда хьарак (ь). Алап к I авда хьарак (ь) довзийтар, дешдоакъош шавра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д I ахо бахьар, суртаца болх бар, зовнеи кьореи мукъаза оазаш деша юкьера хьакъоастае хар хьехар. Орфографически зем кхебар. Дийшачун чулоацам хьабувца хара болх бар. Кхьча дешархошта багха юкье дакьа лаца хар I омадар.	1	
34	Оаз а алап а Аь, аь. Алапаш Аь, аь, оаз (ав) I омаяр, цун белгало йовзийтар, шавра дешар, ураг I а а пхораг I а а деша I омабар, оаз тоаш дешар, в I аши г I алагаш тоаде дешархой I омабар, суртацка хьехжа чулоацам хьабувца, хаттар оттаде х I а, шийна хетар а ховр а дувца хар, дешархошта кьамавла юкье дакьа лацар.	1	
35	Оаз а алап а Хь, хь. Оаз а алапаш а Хь, хь довзийтар, дешдоакъош шавра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д I ахо бахьар, суртаца болх бар, ч I оаг I еи к I авдеи мукъаза оазаш	1	

		деша юкьера хьякьоастае ха хьехар. Хьайбаша кьахетаге хила хьехар, шинне цхьана (в паре) болх бар.			
36	Оаз а алап а Ю, ю.	Оаз а алапаш а Ю, ю довзийтар, дешдоакьош шьара дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д'ахо бахьар, суртаца болх бар, зовнеи кьорей мукъаза оазаш деша юкьера хьякьоастае ха хьехар. Орфографически зем кхебар. Дийшачун чулоацам хьабувца хара болх бар. Кхьча дешархошца балга юкье дакьа лаца хар Iомадар.	1		
37	Оаз а алап а Ф, ф.	Оазаш а алапаш а Ф, ф довзийтар, дешдоакьош шьара дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д'ахо бахьар, суртаца болх бар, ч'Iоал'еи к'Iав'деи мукъаза оазаш деша юкьера хьякьоастае ха хьехар. Хин хьурмат де дезарах дувлар, кьахетаге хила хьехар, шинне цхьана (в паре) болх бар.	1		
38	Оаз а алап а Э, э.	Алапаш Э,э, оаз (э) Iомаар, цун белгало йовзийтар, шьара дешар, ураг Iа а пхорал а деша Iомабар, оаз тоаш дешар, в Iаши г'Iагаш тоаде дешархой Iомабар, суртацка хьежжа чулоацам хьабувца, хаттар оттаде ха, шийна хетар а ховр а дувца хар, дешархошца кьамавца юкье дакьа лашар.	1		
39	Алап ч'Iоал'а хьарак (ь).	Алап ч'Iоал'а хьарак (ь) довзийтар, дешдоакьош шьара дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д'ахо бахьар, суртаца болх бар, зовнеи кьорей мукъаза оазаш деша юкьера хьякьоастае хар хьехар. Орфографически зем кхебар. Дийшачун чулоацам хьабувца хара болх бар. Кхьча дешархошца балга юкье дакьа лаца хар Iомадар.	1		
40-41	Оаз а алап а Кь, кь.	Оаз а алапаш а Кь, кь довзийтар, дешдоакьош шьара дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д'ахо бахьар, суртаца болх бар, зовнеи кьорей мукъаза оазаш деша юкьера хьякьоастае хар хьехар. Орфографически зем кхебар. Дийшачун чулоацам хьабувца хара болх бар. Кхьча дешархошца балга юкье дакьа лаца хар Iомадар.	2		
42-43	Оаз а алап а КI, кI.	Оазаш а алапаш а КI, кI довзийтар, дешдоакьош шьара дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д'ахо бахьар, суртаца болх бар, ч'Iоал'еи к'Iав'деи мукъаза оазаш деша юкьера хьякьоастае хар хьехар. КIира деной цIераш Iомаар, кьахетаге хила хьехар, шинне цхьана (в паре) болх бар.	2		
44-45	Оаз а алап а T1, т1.	Оаз а алапаш а T1, т1 довзийтар, дешдоакьош шьара	2		

	<p>дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д\ахо бахьар, суртаца болх бар, зовнеи кьорей мукъза оазаш деша юкьера хьякьоастае ха хьехар. Орфографически зем кхебар. Дийшачун чулоацам хьабувца ха болх бар. Кхьча дешархошца багха юкье дакьа лаца хар\омадар.</p>	2		
46-47	<p>Оаз а алап а П\, п\.</p> <p>Оаз а алапаш а П\, п\ довзийтар, дешдоакьош шавра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д\ахо бахьар, суртаца болх бар, ч\оаг\ей к\ав\д\ей мукъза оазаш деша юкьера хьякьоастае хар хьехар. Кулга п\елгий ц\ераш\омаяр, кьахетаме хила хьехар, шинне цхьана (в паре) болх бар.</p>	2		
48-49	<p>Оаз а алап а Ч\, ч\.</p> <p>Оаз а алапаш а Ч\, ч\ довзийтар, дешдоакьош шавра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д\ахо бахьар, суртаца болх бар, ч\оаг\ей к\ав\д\ей мукъза оазаш деша юкьера хьякьоастае хар хьехар. Кулга п\елгий ц\ераш\омаяр, кьахетаме хила хьехар, шинне цхьана (в паре) болх бар.</p>	2		
50-51	<p>Оаз а алап Х\, х\.</p> <p>Оаз а алапаш а Х\, х\ довзийтар, дешдоакьош шавра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д\ахо бахьар, суртаца болх бар, зовнеи кьорей мукъза оазаш деша юкьера хьякьоастае хар хьехар. Орфографически зем кхебар. Дийшачун чулоацам хьабувца хара болх бар. Кхьча дешархошца багха юкье дакьа лаца хар\омадар.</p>	2		
52	<p>Оаз а алап а Ц\, ц\</p> <p>Оаз а алапаш а Ц\, ц\ довзийтар, дешдоакьош шавра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д\ахо бахьар, суртаца болх бар, зовнеи кьорей мукъза оазаш деша юкьера хьякьоастае хар хьехар. Гавний ц\ераш\омаяр, лагам\лорадар хьехар, шинне цхьана (в паре) болх бар.</p>	1		
53	<p>Оаз а алап а Я\, я\.</p> <p>Алапаш Я\, я\, оаз (я\)\омаяр, цун белгалго йовзийтар, шавра дешар, ураг\а а п\хораг\а а деша\омабар, оаз тоаеш дешар, в\аши г\алапаш тоаде дешархой\омабар, суртацка хьежжа чулоацам хьабувца, хаттар оттаде ха, шийна хетар а ховр а дувца хар, дешархошца кьамарла юкье дакьа лацар.</p>	1		
54	<p>Оаз а алап а Ы.</p> <p>Алап «ы» довзийтар, дешдоакьош шавра дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх д\ахо бахьар, суртаца болх бар, зовнеи кьорей мукъза оазаш деша юкьера хьякьоастае хар хьехар. Орфографически зем кхебар.</p>	1		

		Дийшачун чулоацам хьабувца хара болх бар. Кхьчча дешархошца балха юкье дакъа лаца хар I омадар.			
55	Оаз а алап а Ё, ё.	Алапаша оазаша Ё, ё, I омаяр, цун белгало йовзийтар, шьара дешар, ураг I а пхораг I а деша I омабар, оаз тоаш дешар, вIаши гIагаташ тоаде дешархой I омабар, сурташка хьежка чулоацам хьабувцар, хаттар оттаде хар, шийна хетар а ховр а дувца хар, дешархошца кьамальа юкье дакъа лацар.	1		
56	Оаз а алап а Ц, ц.	Оаз а алапаш а ЧI, чI довзийтар, дешдоакъош шьара дешара болх бар, фонетически тохкам бе хара болх дIахо бахьар, суртаца болх бар, чI оаг I еи кIавдеи мукъаза оазаш деша юкьера хьакьваосте ха хьехар.	1		
57-58	Абат. «ХIанз вайна деша хов». «Давхен сурташ».	Абата алапехи оазехи ховр кердадаккхар, чI оаг I дар, гIаг I ай метта мас мукъа оаз, мас мукъаза, мас шолха алап да хар чI оаг I дар; тексташ ешар, цар чулоацам тахкар, хаттарашта жоп дала I омадар, хаттара текста юкьера жоп лаха хар, кьамаль шьардар.	2		
59	«Нана». «Барх I лаг I а март». Пхьипенакьван М.-С. «Ахьмад».	Абата алапехи оазехи ховр кердадаккхар, чI оаг I дар, гIаг I ай метта мас мукъа оаз, мас мукъаза, мас шолха алап да хар чI оаг I дар; тексташ ешар, цар чулоацам тахкар, хаттарашта жоп дала I омадар, хаттара текста юкьера жоп лаха хар, кьамаль шьардар, ховли довзалеш дашха а шоваш кхолла а I омадар, кичацца болх бар.	1		
60	«Йюккха саг». «Харц ма ле».	Тексташ ешар, цар чулоацама тохкам бар, хаттарашта жоп лохаш дешар, йовхьамех дешар, предложене тайпаех бола кхетам шербар, чI оаг I бар; шьара дешара навькаш чI оаг I яр, хаттараш оттаде а царна нийса жоп дала а хьехар; эздега оамалаш кхьяр, бакгIувш хилар хьехар.	1		
61	«Мавкх, малх, машар». «Кхораш». «Iиски дахкеи». «Готахьазилт».	Хьоашалгнакьван I авла байташ йовзийтар, цар чулоацамах дувцар, уж хьакхололлара говзалах дувцар, кьамаль шьардар, оаз тоаш деша хар хьехар, рифмах кхетам балар, синонимаша антонимаша доаладе хар хьехар; кичай малан дар, I аламцара безам совбаккхар, берашта юкьера машар чI оаг I бар.	1		
62	Хьоашалгнакьван I. «Дика дешархо», «НIана», «Iийса».	Хьоашалгнакьван I авла произведенеш йовзийтар, цар чулоацама а уж хьакхололлара говзалах а дувцар, кьамаль шьардар, оаз тоаш деша хар хьехар, рифмах кхетам балар, синонимаша антонимаша доаладе хар хьехар, кичай малан малаг I а да хьадувца хар I омадар; I аламцара безам	1		

		совбаккхар, унахчIена хила хьехар.			
63	«Погали пхьагали». «БIаьстан юхь». «Ди дIавьхлуш доагIа». «Кино».	Тексташ йовзийтар, цар чулоацамах дувцар, кьамаьл шавьрдар, керда дешаш довзийтар, оаз тоаеш деша хар хьехар, синонимаша антонимаша доагаде хар хьехар, кичай маIан дашха Iомадар; Iаламцара безам совбаккхар, эздега тIахьехар.	1		
64	«Гуйре». «Сомий беш». «Алкхашк». «Ахка». «ГIо вай, гIо вай». «КIа». «Пхьиди дахкеи» фаялт.	Тексташ ешар, цар чулоацама тохкам бар, керда дешаш довзийтар, хаттарашта жоп лохаш дешар, йовхьамех дешар, предложене тайпаех бола кхетам шербар, чIоагIбар; шавьра дешара навькаш чIоагьяр, хаттараш оттаде а царна нийса жоп дага а хьехар, кичай маIан дашха Iомадар; эздегI кхедар, Iаламцара безам совбаккхар.	1		